

Motion till riksdagen 2021/22:2547

av **Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD)**

Arbetskraftsinvandring

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en återinförd myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en arbetskraftsinvandring på svenska villkor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett uttryckligt lönegolv och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på heltid och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bindande anställningsavtal och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på bostad och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på heltäckande sjukförsäkring och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försörjningskrav för anhöriga till arbetskraftsinvandrare och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU-blåkort och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om anställda inom akademien och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om studenter inom högre utbildning och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om särskilda uppehållstillstånd för gästdoktorander och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydliga regler och en lätthanterlig ansökningsprocess och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en 30-dagarsgaranti vid komplett ansökan om arbetstillstånd och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat fokus på arbetsmarknads- och studerandeärenden och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en möjlighet att byta arbetsgivare och yrkestitel och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjlighet till rättelse av mindre fel och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa spårbyten och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad kontroll och mer samarbete mellan myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetsplatsinspektioner och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om påföljder vid missbruk av regelverken och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en särskild satsning mot missbruk kring utländska jordbruksarbetare och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En allt vanligare anledning för människor att periodvis flytta till ett annat land är för att arbeta. Även om Sverigedemokraterna menar att varje arbetsmarknad bör sträva efter en långsiktig balans är vi öppna för möjligheten att vid behov komplettera den svenska arbetsmarknaden med utländsk arbetskraft. Därtill finns, särskilt inom vissa branscher med snabb och avancerad teknikutveckling, ett värde i fruktsamma utbyten av kompetens och erfarenheter, åtminstone tillfälligtvis.

En hållbar politik på området måste dock bygga på balanserade avvägningar där såväl den enskildes villkor som arbetsmarknadens stabilitet tas i beaktande. I en värld med stora skillnader avseende såväl generella möjligheter till välfärd som villkor på arbetsmarknaden är det lätt att alltför svaga regleringar avseende arbetskraftsinvandring riskerar både den enskilde arbetstagarens trygghet och hela arbetsmarknadens struktur. Sverige, svenska arbetstagare och svenska intressen måste sättas först.

Sverigedemokraternas politik för arbetskraftsinvandring utgår från tre principer: Det ska finnas ett verkligt behov av arbetskraftsinvandringen, den ska vara högkvalificerad och den ska uppfylla en rad krav som garanterar att Sveriges bästa hamnar i centrum.

Villkoren för att erhålla arbetstillstånd

Återinförd myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning

Den svenska ekonomin är en av världens mest avancerade, med hög konkurrenskraft, höga kompetenskrav och hög utbildningsnivå. År för år har utrymmet på arbetsmarknaden för personer med låga kvalifikationer minskat, särskilt om de dessutom saknar kunskap om svenska språket eller om svensk kultur. Detta syns tydligt i arbetslöshetsstatistiken i Sverige eftersom de flesta arbetslösa, i synnerhet de långtidsarbetslösa, är lågutbildade invandrare. Samtidigt går svensk ekonomi obönhörligen mot mer automatisering, högre utbildningskrav och färre arbetstillfällen för lågutbildade.

I ett sådant läge är det enligt Sverigedemokraterna fullkomligt orimligt att godta anställningar inom lågkvalificerade yrken som skäl för uppehålls- och arbetstillstånd. Trots detta är uppemot hälften av den arbetskraftsinvandring som sker till Sverige alltså av detta slag. Detta leder i praktiken till en undanträngningseffekt, där personer i Sverige som hade kunnat ta anställningen istället blir utkonkurrerade av invandrare som är villiga att arbeta för sämre villkor. Så får det inte gå till.

En utlänning som ansöker om arbetstillstånd ska därför visa att han eller hon på något sätt är högkvalificerad. Detta kan exempelvis innebära högre utbildning, längre erfarenhet inom ett specialiserat område, yrkesutbildning eller liknande kvalifikationer. Dessa kvalifikationer bör vara sådana att det tar längre tid, i regel mer än ett år, att utbilda motsvarande kompetens inom Sverige. På så sätt säkerställs att arbetskraftsinvandringen inte på något sätt konkurrerar med de många lågkvalificerade arbetslösa som redan utgör en utmaning på den svenska arbetsmarknaden, samtidigt som Sverige hålls öppet för den internationella spetskompetens som bland annat it-industrin ständigt efterfrågar.

Sverigedemokraterna föreslår därför en återgång till det system för myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning som fanns i Sverige före år 2008. Utöver att fokusera på frågan huruvida det råder brist inom ett visst yrke, ska ett särskilt villkor vara just att yrket är högkvalificerat. Arbetstillstånd ska alltså inte längre beviljas såvida inte det råder brist inom ett yrke, som också är högkvalificerat.

På så sätt skulle den svenska arbetskraftsinvandringen minska kraftigt och dess negativa undanträngningseffekt bland lågutbildade invandrare i Sverige helt utebli, till gagn för integrationen. Samtidigt skulle svenska högteknologiska företag, som konkurrerar på internationell nivå, alltså få tillgång till den spetskompetens de behöver.

Arbetskraftsinvandring på svenska villkor

Oavsett höga kvalifikationer eller konstaterad brist, måste arbetskraftsinvandringen ske på rimliga villkor. Så länge arbetskraftsinvandring förekommit i Sverige har det varit en grundläggande princip att den ska ske i enlighet med de vedertagna villkor som arbetstagare och arbetsgivare kommit överens om genom kollektivavtal. Trots det har vi på senare år hört allt mer om arbetskraftsinvandrare som utnyttjas och far illa.

Sverigedemokraterna anser att de villkor som arbetsmarknadens parter, arbetsgivarorganisationer och arbetstagarorganisationer kommit överens om, alltså ska vara normerande för arbetskraftsinvandringen. Arbetskraftsinvandring ska alltså fortsätta endast kunna ske om villkoren för anställningen når upp till de krav som arbetsmarknadens parter kommit överens om. Arbetstillstånd ska inte beviljas om berörda intressenter inte kan komma överens om att kollektivavtalsliknande villkor uppnåtts.

Uttryckligt lönegolv

Även om det kan sägas föreligga ett behov av att anställa en högkvalificerad utlänning, och anställning överensstämmer med gängse villkor på den svenska arbetsmarknaden enligt ovan, måste det vara möjligt för samhället att kräva att anställningen inte ligger samhället till last. Detta bör i detta fall innebära att arbetskraftsinvandring överhuvudtaget inte ska vara möjlig när lönen understiger en viss fastslagen nivå i samhället, oavsett om lönen i det enskilda fallet överensstämmer med gängse praxis eller kollektivavtal.

I dagsläget har denna nivå bestämts till 13 000 kronor. Det säger sig självt att en utlänning med en sådan låg lönenivå svårligen kan sägas leva på en normal levnadsnivå och kunna bidra på allvar till samhället. I Sverige råder också redan i dag hög arbetslöshet bland lågkvalificerade invandrare, en grupp som oftast kommer in på arbetsmarknaden just genom sådana låglönearbeten. Det framstår som orimligt att då acceptera arbetskraftsinvandring under sådana villkor.

Sverigedemokraterna föreslår därför att lönegolvet ska bestämmas till en sådan hög nivå som är rimlig för högkvalificerad arbetskraft. Att det också rör sig om bristarbetskraft innebär per definition att lönenivån under inga omständigheter kan vara låg sett till löneläget i samhället. Det innebär alltså, utöver alla de ytterligare krav och villkor som Sverigedemokraterna föreslagit ovan, att arbetskraftsinvandring överhuvudtaget inte ska komma på tal om lönen understiger ett visst fastställt lönegolv. Vilken exakt nivå detta innebär ska utredas.

Krav på heltid

Arbetskraftsinvandringen är i dagens regelverk möjlig även om anställningen endast är en deltidsanställning. Det torde betraktas som märkligt att en utlänning som reser från ett tredjeland till Sverige för att arbeta, gör så endast på deltid. Detta gäller särskilt som arbetskraftsinvandring alltid riskerar att innebära en undanträngningseffekt, alltså att utlänningar anställs istället för personer som redan befinner sig i Sverige. Om det verkligen föreligger ett behov av att hämta hit en utlänning från utlandet för att arbeta är det rimligt att det också sker på heltid. Liknande regler finns också i exempelvis Danmark, där heltidsarbete krävs för flera typer av arbetskraftsinvandring. Sverigedemokraterna föreslår alltså att en anställning på heltid ska vara ett krav för att erhålla arbetstillstånd.

Bindande anställningsavtal

En utlänning som vill erhålla arbetstillstånd ska bifoga ett anställningserbjudande till sin ansökan. Detta anställningserbjudande ligger sedan till grund för beslutet om arbetstillstånd. Anställningserbjudandet är dock inte bindande för vare sig arbetsgivaren eller arbetstagaren, något som kritiserats länge. I praktiken innebär det att en utlänning vid ankomsten till Sverige erbjuds helt andra villkor än vad som tidigare utlovats, något som dels innebär att utlänningen riskerar att utnyttjas, dels möjliggör fusk kring arbetstillstånd och oseriösa arbetsgivare.

Jämlikhetskommissionen och Utredningen om arbetskraftsinvandring (SOU 2020:46 respektive 2021:5) har båda lagt förslag om att införa ett bindande anställningsavtal eller ett bindande anställningserbjudande, och fått stort stöd för detta från flera remissinstanser. Fördelen med ett bindande anställningserbjudande är att det blir tydligt för alla inblandade precis vilka villkor som gäller för anställningen, och det blir svårare för endera parten att försämma villkoren. Detta i sin tur innebär både ett skydd för den enskilde arbetstagaren och ett skydd mot olika former av villkorsdumpning på den svenska arbetsmarknaden. Ett bindande anställningsavtal bör därför införas.

Regeringen väntas under vintern 2021/22 avlåta proposition till riksdagen i denna fråga, och Sverigedemokraterna utgår från att så sker redan före detta förslags behandling. Om så ej sker föreslår Sverigedemokraterna att riksdagen riktar ett tillkännagivande om saken.

Krav på bostad

Det finns i dagsläget inget förslag att en utlänning som ansöker om arbetstillstånd ska ha en bostad ordnad före inresan. Detta står i kontrast till exempelvis anhöriginvandrare, som måste ha både bostad och försörjning tryggad före inresan. Det måste anses orimligt att en utlänning kan beviljas arbetstillstånd utan att bostadsfrågan är löst, i synnerhet sett till bostadsbristen i Sverige. Därför bör ett villkor för arbetstillstånd vara att utlänningen ordnat en bostad före inresan, under villkor som motsvarar vad som gäller vid anhöriginvandring.

Krav på heltäckande sjukförsäkring

En arbetskraftsinvandrare har i dag rätt till all svensk välfärd omedelbart efter flytten till Sverige. Samma regel gäller all invandring, eftersom den allmänna välfärden i Sverige i de flesta fall grundar sig på bosättning, alltså att man folkbokförts, snarare än någon form av prestation.

Sverigedemokraterna har i andra motioner föreslagit att utlänningar som vill få tillgång till den allmänna välfärden i allmänhet ska kvalificera sig därtill genom arbete. Först när man bidragit till välfärden ska man få samma tillgång till den som medborgare i övrigt. Med detta följer att utlänningar som vill invandra till Sverige måste ha ordnat en heltäckande sjukförsäkring för vistelsetiden, så att de kan betala för den sjuk- och tandvård de skulle kunna behöva.

Kravet på heltäckande sjukförsäkring ska förstås även gälla arbetskraftsinvandrare, som alltså måste visa att de ordnat med en sådan försäkring för att beviljas arbetstillstånd.

Försörjningskrav för anhöriga till arbetskraftsinvandrare

I dagsläget kan en arbetskraftsinvandrare ta med sig familjemedlemmar till Sverige utan att det ställs några som helst krav på försörjningsförmåga, inklusive bostad. Detta ska ställas i motsats till anhöriginvandringen, där det sedan 2012 ställts ett visst begränsat krav att anknytningspersonen i Sverige kan försörja de sökande och har en bostad ordnad för dem. Samtidigt utgör anhöriginvandrare en mycket stor grupp sett till antalet arbetskraftsinvandrare. År 2020 var arbetskraftsinvandrande arbetstagare 12 300, medan deras anhöriga var 11 500.

Den tidigare nämnda Utredningen om arbetskraftsinvandring föreslog i sitt betänkande i februari 2021 att försörjningskrav skulle införas för anhöriga i arbetskraftsinvandringsärenden. Sverigedemokraterna välkomnar detta, även om utredningens utformning av försörjningskravet inte går så långt som Sverigedemokraterna hade önskat. Vi förutsätter att regeringen omsätter förslaget i konkreta lagförslag när en väntad proposition avlåts till riksdagen vintern 2021/22. Om så inte sker före denna motions behandling bör riksdagen tillkännagiva till regeringen att så ska ske så fort som möjligt.

EU-blåkort

EU-blåkort är en särskild tillståndsform som införts på EU-nivå genom blåkortsdirektivet (2009/50/EG). EU-blåkort beviljas för högkvalificerad arbetskraft med hög utbildning och en lön som överstiger medellönen. Tillståndet innebär inte bara rätt att bo och arbeta i Sverige utan även vissa fördelar inom hela EU.

Blåkortssystemet är på pappret redan införlivat i svensk lagstiftning. Det nuvarande svenska systemet för arbetskraftsinvandring med låga krav och dålig uppföljning har dock nästan helt uttraderat de positiva effekter som blåkortssystemet hade kunnat få och som vi ser exempel på i bland annat Tyskland. Ytterst få av de tillstånd som beviljas inom arbetsmarknadsärenden är EU-blåkort, och den svenska implementeringen har inte heller nyttjat direktivets möjligheter maximalt. Bland annat räcker det med att utlänningen *ansökt* om en heltäckande sjukförsäkring, istället för att faktiskt ordna en sådan.

Sverigedemokraterna har alltid varit skeptiska till EU-regleringar på migrationsområdet, eftersom dessa frågor bäst hanteras på nationalstaternas nivå. Partiets tidigare nämnda förslag för reformer av arbetskraftsinvandringen kommer dock sannolikt innebära att Sverige i större omfattning kan dra nytta av den högkompetenta, ofta nyexaminerade, arbetskraft som alltmer söker sig till Europa via blåkortssystemet.

Det är dock viktigt att de misstag i implementeringen som gjorts åtgärdats och motsvarande villkor som gäller för vanlig arbetskraftsinvandring också införs här. Det innebär alltså krav på bindande anställningserbjudande och att utlänningen faktiskt ordnar en heltäckande sjukförsäkring för sin vistelse.

Vi noterar också att blåkortsdirektivet nyligen genomgått en omarbetning, som gjort bestämmelserna mer generösa. Den nödvändiga anställningstiden blir till exempel kortare och lönetröskeln sänks. Sverigedemokraterna ser med oro på denna utveckling och anser att regeringen inte under några omständigheter ska luckra upp regelverket.

Öppenhet för forskning och studier

Anställda inom akademien

När det gäller arbetstagare inom akademien, såsom doktorander eller gästforskare, är det särskilt viktigt att lagstiftningen i större utsträckning tar fasta på helheten och målet att uppmuntra högkvalificerad arbetskraftsinvandring. Reformerna som trädde i kraft den 1 januari 2021 var ett steg i rätt riktning, men det finns alltså problem i dessa områden.

Det kan exempelvis inte vara meningen att en utlänning som beviljats uppehållstillstånd för doktorandstudier utvisas ifall han disputerar tidigare än väntat och sedan börjar arbeta som forskare vid samma institution. Flera andra fall har nyligen uppmärksamrats, i synnerhet kopplade till den nya lagstiftning som trädde i kraft den 20 juli 2021. Flera forskare har uttryckt farhågor om att de särskilda anställningsvillkor som sedan många år gäller just forskare kommer leda till avslag från Migrationsverket och att det internationella vetenskapliga utbytet därmed allvarligt försvåras. Sverigedemokraterna anser därför att lagstiftningen måste förtydligas, så att vi värnar det viktiga utbytet som bidrar till Sveriges ställning som forskningsnation.

Studenter inom högre utbildning

Problematiken med indragna uppehållstillstånd har uppstått då studenter avancerar i en annan takt än den förväntade, och även dessa fall bör beaktas vid en omarbetad lagstiftning. Då studier, till skillnad från arbete, generellt inte genererar någon regelbunden inkomst ställs också något skilda krav på förmåga till självförsörjning mellan de båda formerna av uppehållstillstånd. Det har till följd av det förekommit fall då studenter nekats uppehållstillstånd eller förlängning av desamma för att Migrationsverket ifråga-

satt huruvida inestående medel på ett bankkonto verkligen kommer disponeras av studenten under studietiden.

Sverigedemokraternas inställning är att den sortens förhandsbedömningar av framtida utveckling är en orimlig grund för beslutsfattande, och vi menar att en översyn av såväl regelverk som administrativa system bör göras med mål att underlätta uppföljning av beviljade uppehållstillstånd och kontroll av att uppställda villkor efterlevs. Andra exempel på behov av en sådan omställning är när toppstudenter som beviljats stipendium för deltagande i spetsutbildningar nekats uppehållstillstånd enbart på basis av att de i intervjuer inte tillräckligt tydligt gjort troligt att de faktiskt ämnar studera på den spetsutbildning de antagits till. En mer rimlig ordning torde vara att kontrollera huruvida studierna faktiskt påbörjas och fullföljs, med återkallade uppehållstillstånd och eventuellt andra påföljder i de fall studierna avbryts.

Särskilda tillstånd för gästdoktorander

Gästdoktorander är utlänningar antagna till doktorandutbildning vid ett utländskt universitet, som genom ett utbytesavtal med en svensk motsvarighet kan bedriva en del av forskningen i Sverige. Dessa samarbeten bekostas normalt sett helt av det utländska universitetet och är en viktig möjlighet för svenska forskare att knyta kontakter och stärka vår position som en ledande forskningsnation.

I nuläget beviljas gästforskare uppehållstillstånd för besök, något som normalt associeras med längre turist- eller släktbesök och vissa andra ärendekategorier som saknar en egen tillståndsgrund. En negativ följd av detta är dock att bestämmelserna om uppehållstillstånd för besök alltjämt utgår från föreställningen att det skulle röra sig om rena nöjesbesök. Möjligheten för gästdoktorander att exempelvis förlänga besöket, i syfte att slutföra forskning som av något skäl dragit ut på tiden, är därmed mycket begränsad. Detta har fått till följd att utländska doktorander förvägrats möjligheten att avsluta viktiga experiment som tagit månader att förbereda, och att hela utbytestiden därmed blivit förgäves, både för utbytesdoktoranden och för de svenska universitet som agerat värd. Detta blir än mer stötande när man betänker att utbytesdoktorandernas arbete och vistelse helt bekostas av utlandet och att utbytesdoktoranderna varit helt och hållet inställda på att återvända till hemuniversitetet för disputationen.

Detta är enligt Sverigedemokraternas uppfattning orimligt, varför regeringen skyndsamt bör vidta åtgärder så att byråkrati och slarvig lagstiftning inte ska stå i vägen för dessa internationella forskningssamarbeten och Sveriges rykte som vetenskapsnation.

Anpassning till en modern och rörlig arbetsmarknad

Tydliga regler och en lätthanterlig ansökningsprocess

Den som själv går in på Migrationsverkets hemsida upptäcker snabbt att utan ett färdigt anställningsavtal är det svårt att förstå vilka villkor som kommer att gälla. När ett anställningsavtal väl har upprättats är arbetstagaren å andra sidan redan halvvägs in i processen. Processen att få komma till Sverige för att arbeta kan te sig enormt svår, och det är tydligt att systemet inte är byggt för att Sverige ska framstå som ett attraktivt land för högkvalificerad internationell arbetskraft.

Regeringen bör därför ge Migrationsverket i uppdrag att förtydliga vilka regler som gäller samt förenkla ansökningsprocessen så att den som är intresserad av att ansöka om arbete i Sverige tidigt kan överblicka vilka krav som kommer att ställas.

30-dagarsgaranti vid komplett ansökan om arbetstillstånd

Ett problem som många potentiella arbetskraftsinvandrare möter är i dagsläget långa handläggningstider. I dagsläget tar det över fyra månader för att få en förstagångsansökan om arbetstillstånd avgjord. I många fall tar det nästan dubbelt så lång tid. Detta går inte ihop med visionen att Sverige ska vara ett attraktivt land för internationell spetskompetens.

Sverigedemokraterna anser att frågor om arbetstillstånd måste prioriteras före andra ärendekategorier. Migrationsverket måste få klara direktiv att omfördela resurser och effektivisera processer för att få ned handläggningstiderna. Införandet av certifierade företag har lett till att handläggningstiderna i den kategorin minskat drastiskt, men det är orimligt att handläggningstiderna alltjämt är så enormt mycket längre än de var vid tiden för införandet av dagens ordning, år 2008. Vi vill därför införa en 30-dagarsgaranti hos Migrationsverket vid komplett ansökan. En ansökan om arbetstillstånd som inte kräver kompletteringar ska inte kräva mer än 30 dagar för att avgöras.

Ökat fokus på arbetsmarknads- och studerandeärenden

Under åren av kris och omställning sedan 2015 har Migrationsverket ständigt behövt anpassa sig till omöjliga förhållanden och motstridiga regleringar. En följd har varit att ärendekategorier ställts mot varandra och att handläggning av arbetsmarknads- och studerandeärenden blivit lidande. Medier har rapporterat om många fall där arbetsgivaren väntat orimligt länge på att få nyanställa högkvalificerad arbetskraft från utlandet, medan utländska studenter inte fått sitt tillstånd förrän terminen redan börjat.

Detta är i Sverigedemokraternas ögon orimligt. Regeringen bör snarast vidta åtgärder för att garantera att andra ärendekategorier inte får en negativ påverkan på handläggningstiden för arbetsmarknads- och studerandeärenden.

Möjlighet att byta arbetsgivare och yrkestitel

I nuläget gäller i svensk utlänningslagstiftning hårda begränsningar av arbetskraftsinvandrarers rätt att byta arbete. Arbetstillstånd begränsas alltid, dels under den första tillståndstiden till att enbart gälla en enskild arbetsgivare, dels till att gälla en enskild bransch. Efter två år får utlänningen istället rätt att byta arbetsplats, dock endast inom samma bransch.

Även om en sådan ordning ägt sin rimlighet i gångna dagar är den malplacerad på en modern och rörlig arbetsmarknad.

Först och främst bör det finnas en större möjlighet för arbetstillstånd att beviljas för yrkeskategorier snarare än att knytas till en specifik arbetsgivare. Det ska vara fullt möjligt för exempelvis en it-ingenjör att gå över till en liknande tjänst hos ett konkurrerande företag, så länge det är liknande kvalifikationer som krävs. Förutom anpassningen till en modern arbetsmarknad innebär detta också en möjlighet till utsällning av oseriösa arbetsgivare då arbetstagare inte längre är låsta till det företag som först anställde dem. Arbetstagare ges därtill en chans att själva åtgärda situationer då villkor för arbetstillstånd inte efterlevs.

Naturligtvis ska vid varje tillfälle då en utlänning byter yrke eller arbetstillstånd en särskild myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning göras, liknande den som ovan föreslagits. Detta garanterar att en utlänning endast kan fortsätta vistas i Sverige med arbetstillstånd om det råder brist inom yrket.

Möjlighet till rättelse av mindre fel

De senaste åren har frågan om så kallade kompetensutvisningar återkommit i den politiska debatten. Efter lång tid, små lagändringar och två domslut anades en lösning på problematiken, men alltför ofta förekommer fall då högkompetent arbetskraft utvisas ur landet till följd av mindre fel som gjorts för lång tid sedan. Utlänningen har i dessa fall ingen möjlighet att själv läka bristen eller på något sätt gottgöra att han eller hon exempelvis tjänar en hundralapp för lite eller har tagit ut en semesterdag för lite.

Utredningen om arbetskraftsinvandring framlade i februari 2021 förslag på åtgärder för att skydda arbetstagare som löpte risk för kompetensutvisning. Sverigedemokraterna välkomnar dessa förslag, i synnerhet om en avskaffad maxtid för arbetstillstånd i Sverige, något som går väl ihop med Sverigedemokraternas förslag i andra motioner om att avskaffa permanent uppehållstillstånd. Vi utgår från att regeringen skyndsamt förelägger riksdagen förslagen.

Stoppa spårbyten

Sverigedemokraterna har redan konstaterat behovet av att särskilt prioritera handläggningen av arbetstillstånd samt vikten av att ge arbetskraftsinvandrare bättre möjligheter att själva säkerställa uppfyllda villkor. I denna kontext vill vi också påtala vikten av att undvika användandet av löst reglerad arbetskraftsinvandring som ett alternativ att ta till för den som nekats eller förlorat uppehållstillstånd på annan bas.

I dagsläget får en asylsökande som fått avslag i alla instanser efter flera års vistelse i Sverige med försörjning av skattebetalarna en särskild, skraddarsydd chans att ändå få stanna genom att ansöka om arbetstillstånd, det så kallade spårbytet. I normalfallet måste som bekant en utlänning ansöka om, och vänta på, tillståndet utanför Sverige. Istället för att utvisas efter ett avslag, vilket måste anses vara poängen med hela idén om en reglerad invandring, får utlänningen alltså i praktiken en gräddfil till ett eftertraktat arbetstillstånd.

Sverigedemokraterna anser att detta är orimligt. Ett nej ska vara ett nej. En utlänning som fått avslag på sin asylansökan borde förr bli återbetalningsskyldig än att få en skraddarsydd rätt till uppehållstillstånd. Att regeringen istället låtit Utredningen om arbetskraftsinvandring utreda ytterligare lättnader vad gäller spårbytet är förstås oroväckande. Vi föreslår istället att det så kallade spårbytet helt avskaffas.

Kontroller och påföljder vid brister

Ökad kontroll och utbyte av information mellan myndigheter

I dagsläget kontrollerar Migrationsverket främst villkoren och omständigheterna kring en utlännings anställning i samband med ansökan om förlängning. Detta är bakgrunden till att arbetstagare kan få avslag på grund av brister långt bak i tiden. För att minimera risker för missbruk av systemet krävs att ansvariga myndigheter kontinuerligt utför väl utformade kontroller av utbetald lön och inbetald skatt enligt anställningsavtal, tecknade försäkringar och liknande. Dessa bör så långt som möjligt ske automatiskt, exempelvis genom direkta slagningar i Skatteverkets system, något som redan sker när det gäller folkbokföringsuppgifter.

Arbetsplatsinspektioner

Utöver de kontroller som kan göras automatiskt via olika former av data, bör även oanmälda fysiska arbetsplatsinspektioner ske i större omfattning. Dessa kan säkerställa att det inte rör sig om skenavtal och att arbetsvillkoren verkligen efterlevs. Sådana inspektioner görs i dag, men inte alls i tillräcklig omfattning.

Sverigedemokraterna har tidigare motsatt sig de begränsningar som finns i nu gällande lagstiftning, där sådana inspektioner endast får utföras på arbetsplatser i särskilt definierade riskbranscher. Vi anser att det viktigaste sättet att komma till rätta med detta problem är att målmedvetet tillskjuta ytterligare resurser. Samtidigt ska inspektionerna alltjämt ha karaktär av stickprovsundersökningar.

Påföljder vid missbruk av regelverken

I det fall brister påvisas ska också påföljder följa. Vid enstaka, mindre misstag ska det, så som konstaterats ovan, beredas en möjlighet för arbetstagare och arbetsgivare att själva åtgärda bristen. Vid grövre eller upprepade fel ska dock skarpare åtgärder till. I det fall både arbetsgivare och arbetstagare bedöms ha missbrukat systemet ska båda drabbas av påföljder, och i annat fall ska endast ansvarig part bestraffas. Indragna arbetstillstånd för den enskilde, och förbud mot anlitan det av utländsk arbetskraft för företag, ska vara möjligt liksom utfärdandet av andra former av sanktioner och straff.

Som framgår av Sverigedemokraternas andra motioner bör existerande bestämmelser om straff enligt utlänningslagen både komma till användning oftare och skärpas.

Särskild satsning mot missbruk av utländska jordbruksarbetare

Skördebärgare, bärplockare, planterare av plantor och liknande kategorier av lågkvalificerad arbetskraft inom jord- och skogsbruk har sedan flera år utgjort en stor del av arbetskraftsinvandringen till Sverige, om än oftast med säsongbetonade tillfälliga tillstånd. De hanteras också på ett unikt sätt i Migrationsverkets program, med grupp-tillstånd och andra särskilda handläggningsformer.

Sedan år 2018 gäller nya bestämmelser för säsonganställningar, utifrån EU:s säsonganställningsdirektiv (2014/36/EU). Detta innebär i viss mån förbättringar i villkor och kontroll men även vissa påfallande kryphål. Till exempel finns det inget krav på ett bindande anställningserbjudande där samtliga villkor fastställs, och i kravet på heltäckande sjukförsäkring för vistelsen räcker det att utlänningen ansökt om en sådan. Bestämmelserna har heller inte kommit till särskilt stor användning, precis som flera remissinstanser befarade.

Flera rapporter har visat att verksamheten fortsatt präglas av osäkra anställningsformer, tvivelaktiga löneförhållanden och dålig uppföljning av grundläggande villkor. Detta är inte bara till skada för utlänningarna själva utan innebär också att de arbetsgivare som gör rätt för sig trängs ut av de som inte tar ansvar.

Sverigedemokraterna föreslår därför att regeringen snarast vidtar åtgärder för att införa bindande anställningserbjudanden, skärpa kraven på heltäckande sjukförsäkring och reda ut missförhållandena kring utländska skogs- och jordbruksarbetare, med särskilt fokus på kontroller och uppföljning.

Jennie Åfeldt (SD)

Linda Lindberg (SD)

Julia Kronlid (SD)